

Stortingets energi- og miljøkomite
Stortinget
0026 OSLO
Norge

Vår saksbehandler
Finn Erlend Ødegård
22 05 45 49

Vår dato
24.10.2012
Deres dato

Vår referanse
11/00282-4
Deres referanse

Prop. 1 S Miljøverndepartementet - Merknader til forslag til statsbudsjett for Miljøverndepartementet

Rovdyr

Norges Bondelag viser til at det av 1,9 mill sau og lam og 225 000 storfe årlig høstes fôrressurser i utmark tilsvarende en million dekar fulldyrka grasareal med en fôrverdi på en milliard kroner. Fôrpotensialet i utmark er likevel det dobbelte av dette og produksjonsressursen er viktig for å nå målet om økt norsk matproduksjon. Beitebruk bidrar både til økologisk og økonomisk bærekraftig produksjon av mat. I tillegg er beitebruk viktig for pleie av kulturlandskapet og ivaretagelse av det biologiske mangfoldet. Store rovdyrtap påfører beitedyr store lidelser. Dette er ikke forenelig med kravet om et etisk dyrehold og svekker mulighetene for utnyttelsen av de samlede utmarksressursene

De siste fem årene har mellom 50 og 60.000 sau blitt omsøkt erstattet som drept av fredet rovvilt, men andelen som har blitt erstattet har gått ned fra 66,7 % i 2007 til 58,5 % i 2011. I antall er det jerven som tar mest sau, tett fulgt av gaupe. Bjørn er den tredje største skadegjøreren. Innenfor ulvesonen har antallet sau på beite gått drastisk ned. Årsaken til dette er at saueholdet i stor grad er avvirket i dette området. De største ulveskadene er derfor knyttet til områder på utsiden av sonen som får innvandring av unge ulver på jakt etter et eget revir. Det er ulven som lager det mest alvorlige skadebildet hvor det etter et angrep ofte er svært mange døde og skadede sauer og lam. Dette er et stort dyrevelferdsproblem.

Aust-Agder Bondelag, Aust-Agder Sau og Geit, Aust-Agder Bonde- og Småbrukerlag og Setesdal Austhei Villreinlag søkte i mai om skadefelling av ulv etter sikker ulveobservasjon i Valle kommune i slutten av april. Valle kommune har viktige beiteområder for sau, ligger omtrent 30 mil unna ulvesonen og grenser til rovviltregion 1 som har mål om ingen ynglinger av store rovdyr. Det var på dette tidspunktet snø i området og gode muligheter for å ta ut ulven. Direktoratet for naturforvaltning avslo søknaden med begrunnelse at observasjon av ulv i områder hvor det vil bli sluppet sau på beite om noen uker, ikke utgjør et skadepotensial. Fra 1. juli og fram til i dag har Statens naturoppsyn

Bondelagets Servicekontor AS

Postadresse: Postboks 9354 Grønland 0135 OSLO	Besøksadresse: Landbrukets Hus, Schweigaardsgate 34 C 0191 OSLO	Telefon: 22 05 45 00	E-postadresse: bondelaget@bondelaget.no
Norges Bondelag Bondelagets Servicekontor AS	Org.nr.: 939678670 Org.nr.: 985063001 MVA	Bankkonto: 8101.05.12891 Bankkonto: 8101.05. 91392	Internett: www.bondelaget.no

Vår dato Vår referanse
24.10.2012 11/00282-4

konstatert at minst to ulver har drept og skadet småfe ved en rekke anledninger og i begge Agderfylkene.

Omlag 80 sau og lam er hittil dokumentert tatt av ulv. Først når årets sauesanking er gjennomført vil vi få en oversikt over de totale tapene denne sommer. De forventes dessverre å være betydelige. Fylkesmannen har gitt skadefellingstillatelser i flere omganger og kommunale fellingslag har vært ute og jaktet på ulven uten resultat. Erfaringene viser at det er meget vanskelig å klare å ta ut store rovdyr i beitesesongen. Med snødekke og gode sporingsforhold er imidlertid sjansene for å ta ut store rovdyr veldig gode. Det er nå åpnet for lisensjakt på inntil to ulver i Agderfylkene for jaktperioden 1. oktober – 31. mars 2013.

Norges Bondelag mener det er svært urimelig at rovdyrmyndighetene avslår å ta ut ulv som oppholder seg i prioriterte sauebeiteområder før beiteslipp for så å gi jaktlisenser etter at beitesesongen er over. Rovviltmyndighetene har alle muligheter til å husholdere over det totale ulveuttaket ved å redusere antall jaktlisenser om høsten med antall ulver som tas ut før beitesesong. På denne måten kan rovdyrmyndighetene sikre seg slik at det totale uttaket blir på ønsket nivå. Den måten rovdyrmyndighetene nå forvalter ekstraordinære uttak på før beiteslipp og jaktlisenser etter endt beitesesong, øker konfliktnivået mellom næring og forvaltning.

Det er tilsvarende eksempler som i Agder andre steder i landet, f. eks Lesja i Oppland fylke og i Løten og Ringsaker i Hedmark fylke.

Norges Bondelag mener det ligger en betydelig innsparingsgevinst i bruken av forebyggende og konfliktdempende tiltak (FKT-midler) og erstatningsutbetalinger ved at rovdyr i prioriterte beiteområder tas ut før beitesesong og mens snøen fortsatt ligger på bakken. Det er brukt betydelige ressurser i regi av kommunale fellingslag i sommer på å ta ut ulv og bjørn i prioriterte beiteområder uten at det har gitt resultater.

Norges Bondelag mener ulv som om våren oppholder seg utenfor ulvesonen, i prioriterte beiteområder, må tas ut ved ekstraordinære uttak mens det fortsatt er snødekke. Dette gjøres allerede i prioriterte beiteområder for hannbjørner som kommer ut av hiet og må også bli gjort gjeldende for ulv. Dette må bli en konsekvens av prinsippet om arealdifferensierte forvaltning som er styrket i rovdyrforliket av 17. juni 2011.

For at beitebrukerne skal kunne forebygge mot rovdyrskader på best mulig måte er FKT-midler over statsbudsjettet svært viktig. Rovdyrforliket peker spesielt på økt innsats for kommunale fellingslag, midler til kursing av jegere og omstilling av beitebruk i prioriterte rovdyrområder. Disse tiltakene dekkes av den samme FKT-potten som de tradisjonelle forebyggende tiltakene.

Vi viser til at Regjeringen foreslår å øke midlene til FKT tiltak fra 68,1 mill til 74,6 mill. Økningen på 6,5 mill er øremerket kommunale fellingslag (5 mill) og kursing i roviltjakt på Flå (1,5 mill). **Norges Bondelag mener at midler til FKT tiltak må økes til 84,6 mill hvorav 10 millioner øremerkes omstilling av sauebruk i tungt belastede rovdyrsoner.**

Villaks

En aktiv bekjempelse av lakseparasitten gyro er viktig for å sikre villaksbestandene. Gyro er en av de alvorligste trusselfaktorene for villaksen og har potensial til å slå ut hele elvebestander av laks. For å unngå videre smittespredning til ny elver og nye regioner er det avgjørende at man klarer å holde tempoet i gyroarbeidet oppe. Friskmelding av Beiarnvassdraget og de seks vassdragene i Ranaregionen i Nordland viser at denne innsatsen gir resultater og at man i dag klarer å behandle store, kompliserte vassdrag med positivt resultat. Det er i budsjettet satt av 78 mill til gyrobekjempelse i 2013.

Norges Bondelag mener innsatsen for å bekjempe gyro må økes med 35 mill, hvorav 10 mill øremerkes behandling av Rauma i 2013 og 25 mill til oppstart av sperrebygging i Driva.

Lakseparasitten gyro ble innført med lakseunger fra Sverige til Akvaforsk (nå Nofima) sin forskningsstasjon på Sunndalsøra i 1973. Herfra ble parasitten spredt til en rekke vassdrag på Vestlandet og nordover ved salg av lakseunger til blant annet statlig eide kraftselskaper. Etter en periode med store vassdragsutbygginger på 1960-tallet var det underskudd på lakseunger som regulantene var pålagt å sette ut som kompensasjon for skadene de hadde påført lakseproduksjonen. Dette ble en kjærkommen ekstrainntekt for forskningsstasjonen på Sunndalsøra som drev avlsstudier for å teste ulike laksestammers egnethet for oppdrettsnæringen. Fiskerettshaverne har ikke kunnet gå til søksmål mot Akvaforsk og de offentlige eide kraftselskapene da informasjonen om det som skjedde ble holdt skjult helt fram til NRK brennpunkt laget et program om saken i 2000. Da var imidlertid sakene foreldet. **Norges Bondelag mener derfor det er feil å stille vilkår til fiskerettshaverne, som allerede har tapt betydelige inntekter i de årene hvor parasitten har holdt til i vassdragene, om at fisket skal forvaltes til fordel for allmennheten.**

Kalking av vassdrag har reddet mange fiskebestander fra forsuring i Sør-Norge. Totalt blir 21 lakseførende elver kalket.

Norges Bondelag støtter forslaget om å opprettholde kalkingsinnsatsen på 88 mill i 2013

På samme måte som ved spredning av gyro har fiskerettshaverne heller ikke skyld i den sure nedbøren som har ødelagt fiskebestandene i en rekke vassdrag i Sør-Norge i løpet av 1900-tallet. Den sure nedbøren dannes ved forbrenning av fossilt brensel og ble et økende miljøproblem som fulgte den industrielle utviklingen i Europa. Takket være miljøavtaler med utslippslandene i sør (svovelprotokollen og nitrogenprotokollen) er den sure nedbøren redusert kraftig. Sammen med en aktiv vassdragskalking er svært mange fiskebestander reddet eller reetablert. Det er betimelig å spørre om den norske stat, som er stor eksportør av olje, gass og kull fra Svalbard, kan forvente å bare få ren luft tilbake fra sine naboland. Vi mener vassdragskalking er en kostnad som det norske samfunnet må ta i fellesskap.

Norske bønder har en 150-årig tradisjon i å lage tilrettelagte pakker med laksefiske, overnatting, servering av lokal mat og guiding. Vi anslår at laksefiske og innlandsfiske årlig bidrar til over 2 milliard kroner i lokal omsetning for landbrukseiendommer, gårdsturismebedrifter og andre næringsaktører.

Vår dato
24.10.2012

Vår referanse
11/00282-4

Norges Bondelag er mener at grunneierne sammen med reiselivsnæringen må få tilby et bredt spekter av fiskeopplevelser i vassdrag, slik at den økonomiske støtten som staten gir blir en god samfunnmessig investering, både for allmennheten og lokale næringsaktører.

Med hilsen

Elektronisk godkjent, uten underskrift

Per Skorge

Finn Erlend Ødegård

Finn Erlend Ødegård